

CONVENȚIA DEMOCRATĂ DIN MOLDOVA
PROGRAM DE GUVERNARE
(Alegeri parlamentare 1998)

I. Temeiuri și principii doctrinare

Convenția Democrată din Moldova, ca expresie politică a voinței naționale de unitate și progres, este și va fi permanent atașată imperativului de renaștere prin credință și solidarizare cu binele moral.

Convenția Democrată înțelege Statul drept cadru și garanție a conviețuirii populației în libertate, solidaritate și dreptate.

Aceste valori fundamentale își pot găsi împlinirea numai într-un stat democratic și de drept și într-o societate civilă. Sarcina statului este promovarea binelui fiecărui cetățean și al comunității, apărarea acestora de amenințările din afara hotarelor și protejarea intereselor lor legale, în statul de drept se pot afirma și cei slabi, deoarece conflictele dintre oameni nu se rezolvă după voința celui mai tare, ci în spiritul legii și al dreptății. Nu cetățenii există pentru stat, ci statul pentru cetățeni.

Convenția Democrată aduce în prim-planul vieții politice dorința generală de a împărtăși, alături de toți europenii, același model de societate, același model economic și politic, dar și același sistem de valori fundamentale din care se inspiră democrația creștină de astăzi și care pot da putere și coerență întregului angrenaj social.

Pe temeliile trainice ale credinței creștine ne vom putea înnoi țara în spiritul dreptății și vom clădi împreună un viitor sigur în familia națiunilor europene.

Consecvența și punctualitatea Ceasului ne vor fi călăuze de nădejde în făptuirea lucrurilor bune.

Fidelă acestor principii, Convenția Democrată din Moldova își axează Programul de guvernare pe trei deziderate de bază, trei noțiuni fundamentale care, fiind strâns legate între ele, constituie crezul nostru politic. Aceste trei temeuri doctrinare sunt CREDINȚA, DREPTATEA, MODERNITATEA.

Punerea în valoare a acestor temeuri este egală cu deștrădăcinarea corupției, cu scoaterea populației din sărăcie, cu combaterea eficientă a banditismului și crimei organizate, cu asigurarea supremației legii în stat prin readucerea sub incidența legii a celor care s-au situat mai presus de ea, cu anularea tuturor privilegiilor cu care s-au investit guvernării în ultimii ani, cu reducerea aparatului birocratic, cu deblocarea reformelor, cu respectarea și protejarea proprietății private, cu reducerea poverilor fiscale, cu susținerea producătorilor și extinderea sectorului privat, cu sprijinirea păturilor socialmente vulnerabile și asigurarea unui minim de asistență medicală gratuită, cu educarea copiilor în spirit creștin, cu restabilirea unității teritoriale a statului, cu deschiderea către Europa și promovarea unei politici interne și externe, bazate pe interesul național.

Realizarea acestor deziderate va pune capăt dezmățului guvernărilor de stînga care au

ruinat țara și au adus populația la sărăcie și disperare.

În acest scop, Convenția Democrată din Moldova va adopta un pachet de măsuri legislative și va aplica programe de guvernare eșalonate în timp.

Concepția Convenției Democratice despre construcția economică a țării are la bază modelul economiei de piață cu caracter social, în care proprietatea privată este izvorul de siguranță socială și de eficiență în producție. Aceasta înseamnă că toate formele de organizare a sistemului economic se întemeiază pe lege, iar pozițiile și rolul statului se limitează numai la: funcționarea piețelor; reglementarea statutului bogățiilor naturale; protecția mediului ambiant; susținerea științei, învățământului, culturii și sănătății; elaborarea politicilor bugetare și fiscale; protecția socială.

Implementarea acestui model va asigura: ridicarea nivelului de viață; dezvoltarea economică durabilă; apariția și consolidarea clasei mijlocii; minimalizarea rolului statului în economie; creșterea ponderii serviciilor; asigurarea autonomiei locale.

II. Măsuri legislative

În termeni optimi, CDM va adopta un set de acte legislative, menite să corecteze greșelile actualei Puteri, să oprească degradarea economică, să pregătească și să asigure ieșirea din criză.

1. Măsuri legislative la macronivel

Pachetul de măsuri la nivel macroeconomic va cuprinde:

- a) în domeniul relațiilor economice externe:
 - reorientarea spre Vest în perspectiva integrării în circuitul economic european și menținerea legăturilor bilaterale cu țările din spațiul CSI.
- b) în domeniul monetar-valutar:
 - liberalizarea pieței valutare;
 - anularea facilităților, financiare pentru agenții economici falimentari;
- c) în domeniul pieței de capital:
 - extinderea pieței de capital;
 - diversificarea instrumentelor de operațiuni cu hârtiile de valoare;
- d) în domeniul politicii fiscale:
 - crearea sistemului stimulatoriu de impozitare;
 - susținerea spiritului întreprinzător.
- e) în domeniul politicii bugetare:
 - creșterea alocațiilor pentru domeniile științei, învățământului, sănătății, mediului înconjurător, culturii și protecției sociale;
 - optimizarea subvențiilor pentru unitățile administrativ-teritoriale;
 - neadmiterea creșterii deficitului bugetar;
- f) în domeniul politicii comerciale:
 - orientarea spre exterior a economiei prin promovarea exportului;
 - sporirea competitivității producției autohtone;
 - protejarea pieței interne;
- g) în domeniul parteneriatului social:
 - indexarea automată a salariilor, pensiilor și indemnizațiilor în raport cu rata inflației;
 - eliminarea practicii de retribuire a muncii în natură și de achitare prin barter.

2. Cadrul legislativ ramural și administrativ-teritorial

În agricultura:

– va fi modificat Codul Funciar. Legea va asigura fiecărui cetățean din mediul rural dreptul la proprietate funciară și la cota-parte din averea gospodăriilor agricole. Categoriile nedreptățite vor fi împrăștiate din fondul de rezervă al primăriilor;

- va fi adoptat un sistem de impozitare stimulatoriu;
- vor fi create burse de achiziție a produselor agricole;
- va fi adoptat un sistem de creditare preferențial, prin crearea rețelei de bănci țărănești care vor acorda credite pe termen lung și cu dobândă mică;
- va fi implementat mecanismul de asigurare a gospodăriilor țărănești în caz de calamități naturale;
- vor fi create condiții de capitalizare, concentrare și specializare în ramură;
- va fi asigurat cadrul legislativ pentru soluționarea echitabilă a litigiilor funciare;

În industrie:

– va fi modificat programul de privatizare pentru a stopa procesul de acaparare ilicită a patrimoniului și pentru a eficientiza reformele;

– vor fi reconsiderate unele subramuri industriale și elaborate programe speciale de dezvoltare a celor cu perspectivă;

– vor fi diversificate ramurile industriale în mediul rural;

– vor fi create condiții de creștere a volumului producției industriale orientate spre export și de sporire a competitivității produselor autohtone prin: transparența sistemului fiscal și asigurarea mediului stimulator de impozitare; combaterea monopolismului; acordarea de facilități întreprinderilor mici și mijlocii; facilitarea intrării pe piață a agenților economici viabili și adoptarea unor acte normative privind eliminarea de pe piață a celor necompetitivi.

În domeniul autoadministrării locale:

– va fi descentralizată puterea de stat și asigurată autonomia administrației locale;

– va fi garantată autonomia gestionării patrimoniului public;

– va fi asigurată autonomia financiară reală a unităților administrativ-teritoriale;

– vor fi democratizate metodele de administrare în teritoriu.

– va fi efectuată reforma administrativ-teritorială.

Unitatea de bază a administrației publice locale o va constitui comuna, iar nivelul de trai al locuitorilor va depinde în mod direct de buna ei gospodărire. Autoritățile administrației locale vor fi alese de cetățeni prin vot liber, egal, secret și direct.

Pentru administrarea serviciilor publice ale organelor centrale, Guvernul va avea un reprezentant în teritoriu.

În învățământ:

– va fi introdus modelul european care va beneficia de o susținere materială și

financiară adecvată;

- reforma va fi concepută în ansamblu: instruirea preșcolară, învățământul mediu și liceal, profesional, colegial, universitar și postuniversitar;
- ținând cont de internaționalizarea pieței muncii și de mărfuri, va fi introdusă concepția instruirii elitare a tineretului;
- religia va deveni obiect de studiu în școală;
- pentru perioada de tranziție, învățământul va fi finanțat în temei de la buget;
- salariile cadrelor didactice vor fi corelate cu coșul de consum și aduse în corespundere cu prevederile legii.

În domeniul ocrotirii sănătății:

- va fi creat sistemul de susținere a bazei tehnico-materiale a medicinei prin alocații prioritare de la buget și prin alte contribuții;
- asistența medicală minimală va fi garantată;
- salariile cadrelor medicale vor fi corelate cu coșul de consum și aduse în corespundere cu prevederile legii.

În domeniul protecției mediului înconjurător:

- se va trece la administrarea ecologică a teritoriului la nivel local și național;
- Republica Moldova va fi integrată în sistemul european de securitate ecologică.

În domeniul culturii și artei:

- va fi adoptat un Program național de repunere a valorilor culturale în circuitul european;
- cultura va fi declarată domeniu prioritar al politicii de stat și va beneficia de alocații sporite de la buget;
- se vor întreprinde măsuri de salvare, ocrotire, restaurare și reorganizare a patrimoniului cultural național;
- salariile angajaților din domeniu vor fi corelate cu coșul de consum și aduse în corespundere cu prevederile legii.

3. Protecția socială

Având în centrul preocupărilor sale omul cu grijile și aspirațiile lui, CDM va contribui la crearea unui mecanism eficient de protecție socială a tuturor membrilor societății. Astfel, în acest domeniu:

- va fi modificată și aplicată legislația despre indexarea veniturilor bănești ale populației;
- vor fi eliminate discriminările la pensionare prin adoptarea unei legi unice de pensionare. Suplimentarea pensiei pentru merite deosebite față de stat va fi exclusă;
- vor fi puse în aplicare prevederile parteneriatului social care, va garanta anual o corelare a mărimii salariilor și pensiilor cu rata inflației și cu rata șomajului;
- va fi luată sub control migrația forței de muncă;
- vor fi elaborate mecanisme de protecție a consumatorului;
- va fi implementată rețeaua de conversiune și integrare profesională;
- va fi creat un sistem de facilități pe grupuri sociale.

III. Program de guvernare

1. Obiective prioritare

Guvernul va purcede imediat la aplicarea noii politici economice, însoțite de o redimensionare a Produsului intern brut și de o restructurare ramurală substanțială a bugetelor de stat și a celor locale. Fiecare act normativ sau măsură în domeniul economic va urmări maximalizarea veniturilor și minimalizarea cheltuielilor. Va fi reorganizată întreaga piramidă a puterii executive prin descentralizare și reducerea drastică a aparatului birocratic. Statul va crea condiții favorabile producătorului, garantând primatul proprietății private și realizarea proiectelor de investiții străine în sfera productivă, aflate în stadiu de negociere.

În mod prioritar, vor fi întreprinse următoarele măsuri:

a) Strategii și tactici în domeniul economic

- reevaluarea structurii ramurale a economiei;
- stimularea creșterii economice;
- reconsiderarea proprietății ca element al avutului social;
- reorganizarea administrativ-teritorială;
- restructurarea sistemului energetic și reorientarea spre noi surse de energie și combustibili.

b) Proprietatea

- împrăștierea categoriilor de cetățeni din mediul rural, nedreptățite prin Codul Funciar în vigoare, cu teren agricol din fondul de rezervă al primăriilor;
- atribuirea imediată a cotei valorice;
- revizia rezultatelor privatizării contra bonuri patrimoniale în scopul redistribuirii către acționari a patrimoniului înstrăinat nelegitim și garantării drepturilor lor în procesul de administrare corporativă;
- soluționarea de urgență a problemei depunerilor bănești ale populației la Banca de Economii prin aplicarea unui mecanism economico-financiar ce ar permite restituirea parțială către cetățeni a sumelor devalorizate și indexarea echitabilă a sumei rămase în depozitar.

c) Salarizarea și protecția socială

- trecerea la retribuirea muncii exclusiv contra bani și în conformitate cu prevederile parteneriatului social;
- majorarea treptată a salariilor angajaților din sfera bugetară, în primul rând a salariaților din știință, învățământ, medicină, cultură etc;
- aplicarea unui Program național de susținere a tineretului, care ar prevedea măsuri legislative de protecție a drepturilor tinerilor; majorarea burselor pentru studenți; acordarea de credite pentru construirea locuințelor; crearea locurilor noi de muncă cu prioritate în spațiul rural etc;
- anularea privilegiilor salariale ale Președintelui republicii, deputaților în Parlament, membrilor Guvernului și corelarea remunerării acestora cu salariul mediu pe republică. Demnitarii de stat își vor primi salariile numai după ce vor fi remunerate toate categoriile din sfera bugetară și pensionarii;

- sporirea pensiei în urma aplicării sistemului unic de pensionare care ar asigura condiții decente de trai;
- stabilirea categoriilor și grupurilor sociale beneficiare de facilități (familii tinere, invalizi etc).

2. Obiective pe durata exercitării mandatului

Pe durata exercitării mandatului, Guvernul va pune în apucare componentele strategiei și tacticii CDM prin afirmarea politicilor economice și sociale, menite să asigure o intrare demnă în mileniul trei.

Programul e bazat pe legalitate, responsabilitate, garantarea proprietății, descentralizare, dialog social și declanșează lupta împotriva corupției și criminalității pentru instaurarea justiției și echilibrului în societate.

a) Politica de securitate economică și națională

Securitatea economică și națională va fi garantată odată cu schimbarea conceptului de politică externă, axată pe reorientarea spre Europa, integrarea în circuitul economic mondial prin aderarea la structurile europene și euroatlantice, promovarea unei politici regionale flexibile și a unui nou stil în relațiile economice cu Estul.

Vor fi inițiate o serie de noi acorduri bilaterale cu tinerele democrații din spațiul post-sovietic, cu vecinii și cu toate statele europene. Un rol aparte îl va ocupa crearea spațiului economic unic între Republica Moldova și România, care va asigura realizarea concomitentă a reformelor economice, libera circulație a forței de muncă, a capitalurilor, mărfurilor și serviciilor, crearea condițiilor favorabile pentru penetrarea capitalului străin, asigurarea unei protecții sociale demne de un stat civilizată.

Vor fi puse în practică acordurile moldo-româno-ucrainene despre regiunile Dunărea de Jos și Prutul Superior.

b) Macroeconomia

Politica macroeconomică va fi orientată spre:

- eliminarea controlului asupra ratei dobânzii și liberalizarea totală a pieței valutare;
- renunțarea la facilitățile financiare speciale;
- crearea unui regim fiscal stimulatoriu pentru producător;
- stabilirea de priorități în cheltuielile bugetare;
- demonopolizarea și privatizarea complexului energetic;
- aplicarea procedurilor legale de faliment;
- întărirea disciplinei financiare;
- protejarea producătorului intern și promovarea exportului.

c) Restructurarea economică

Procesul de restructurare economică va cuprinde:

- protecția concurenței și creșterea eficienței forței de muncă;
- orientarea industriilor spre export prin reorganizarea întreprinderilor mari

ineficiente și crearea infrastructurilor de aprovizionare;

- privatizarea și restructurarea întreprinderilor prin metode și tehnici care asigură spor de producție, noi locuri de muncă și un grad înalt de rentabilizare;
- eliminarea practicii creditării riscante a agenților economici;
- lichidarea dezechilibrelor dintre baza de materii prime, energie și capacitățile excedentare la întreprinderile-gigant;
- sprijinirea sectorului de întreprinderi mici și mijlocii prin crearea fondurilor de investiții, garanții și asigurări;
- restructurarea și descentralizarea sistemelor de aprovizionare prin transformarea unităților de producție în societăți pe acțiuni și admiterea concesiunii;
- utilizarea rațională a capitalului natural, bazată pe conceptul de dezvoltare durabilă, securitate ecologică și standarde moderne de habitat.

d) Politica investițională și atragerea capitalului străin

Politica investițională va prevedea stabilirea balanței dintre cerere și ofertă, iar dimensionarea investiției se va realiza prin analize și prognoze la fiecare tip de marfă. Astfel investiția va deveni o resursă limitată. Vor fi diversificate sursele de finanțare investițională și asigurat un aflux de capital în urma extinderii spațiului economic. Investitorilor străini și locali li se vor garanta condiții stabile de promovare a capitalului prin ireversibilitatea reformelor, crearea mediului concurențial stabil și liberal din punct de vedere legislativ, ceea ce va permite o integrare mai rapidă în circuitul economic european și mondial prin cooperarea în domeniul forței de muncă, re tehnologizarea proceselor de producție, aplicarea standardelor ecologice.

e) Agricultura și dezvoltarea rurală

Ponderea exagerată a sectorului agroindustrial și ineficiența exploatarei potențialului agricol impun redimensionarea ramurii și schimbarea atitudinii față de mediul rural, în acest scop, vor fi luate măsuri pentru:

- consolidarea proprietății private la sat, generatoare de valoare adăugată și unica stimuloare de creștere economică în agricultură;
- încurajarea gospodăriilor țărănești de dimensiuni eficiente, competitive și performante din punct de vedere economic;
- trecerea treptată de la ramura agricolă la economia agroalimentară cu un sector de servicii bine dezvoltat;
- liberalizarea comerțului intern și extern cu produse agricole și alimentare;
- asigurarea liberei circulații a fondului funciar;
- crearea rețelei Băncii Țărănești;
- crearea fondurilor mutuale și de asigurare contra factorilor de risc;
- răspândirea pe scară largă a leasingului pentru echipament și utilaje agricole;
- încurajarea participării producătorilor agricoli la comerțul de bursă;
- perfecționarea metodologiilor de impozitare;
- elaborarea de programe guvernamentale și locale de dezvoltare rurală.

f) Infrastructura

Situația dezavantajoasă a serviciilor marginalizate și ineficiente va fi redresată prin:

- modernizarea comunicațiilor;

- eficientizarea transporturilor;
- concesionarea rețelelor de drumuri;
- diversificarea serviciilor din sfera neproductivă;
- dezvoltarea turismului.

g) Construcțiile

Vor fi elaborate programe și aplicate măsuri care vor aduce ramura la parametrii țării avansate. Prioritare vor fi:

- sistematizarea teritoriului rural și urban;
- protecția și asanarea terenurilor;
- întreținerea, repararea și renovarea construcțiilor existente.
- încurajarea construcțiilor de locuințe.

3. Prognoze economice și sociale

Realizarea măsurilor economice și sociale nominalizate va avea drept rezultat:

- alinierea la condițiile și standardele civilizate de viață;
- stabilitatea economică;
- asigurarea independenței energetice;
- promovarea inițiativei în domeniile industrial, agrar și în sfera serviciilor;
- controlul asupra deficitului bugetar;
- diminuarea blocajelor financiare;
- atragerea capitalului străin;
- integrarea treptată în circuitul economic european.

4. Resursele programelor de guvernare

Aplicarea programului economic al Convenției Democrate din Moldova va fi însoțită de o redimensionare a Produsului intern brut (PIB - circa 11 miliarde lei) și de o restructurare ramurală substanțială a bugetelor de stat și locale (circa 3 miliarde lei). Vom urmări maximalizarea veniturilor și minimalizarea cheltuielilor. Pentru atingerea acestui obiectiv major Guvernul CDM va disponibiliza:

- 700-900 milioane lei, prin excluderea facilităților financiare;
- 200-300 milioane lei, prin reducerea subvenționării unor ramuri și activități lipsite de perspectivă;
- 80-120 milioane lei, prin eliminarea practicii de finanțare a structurilor administrativ-teritoriale artificial create;
- 250-300 milioane lei, prin anularea privilegiilor acordate unor categorii restrânse de pensionari (militari, foști colaboratori ai serviciilor secrete, fosta nomenclatură comunistă);
- 150-200 milioane lei, prin reducerea drastică a aparatului birocratic;
- 50-70 milioane lei, prin revizuirea sistemului fiscal (impozitarea vilelor luxoase, a marilor proprietăți și venituri).

Totodată, Guvernul CDM va lua imediat sub control datoria externă cifrată la 1 miliard 300 milioane USD, din care cea mai mare parte nu a fost investită în producție.

Vom curma activitatea economică tenebră (privatizarea ilicită, eschivarea de la

impozit, afacerile bancare dubioase, garanțiile de stat fictive, falsificarea de documente la export/import și tranzit de mărfuri, monopolismul asupra resurselor energetice, băuturilor și produselor de tutungerie), care absoarbe 30 - 40 procente din PIB, adică 3-4 miliarde lei.

Va fi întărită disciplina financiară, ceea ce va spori veniturile bugetare cu încă 15-20 procente.

Mijloacele economisite și disponibilizate vor fi îndreptate spre:

- ridicarea nivelului de trai al populației;
- majorarea salariului minim garantat pe economie, ceea ce va conduce la o creștere simțitoare a salariilor, pensiilor și tuturor veniturilor populației;
- crearea de noi locuri de muncă;
- finanțarea prioritară și adecvată a domeniilor ocrotirii sănătății, protecției mediului înconjurător, învățămîntului, științei și culturii;
- indexarea depunerilor bănești ale cetățenilor la casele de economii;
- creditarea construcției de locuințe pentru tinerele familii;
- creditarea avantajoasă a producătorilor din agricultură și industrie.

Acest program realist, care pornește de la problemele și necesitățile zilei de astăzi, va putea fi pus în aplicare numai în cazul obținerii de către Convenția Democrată a unei majorități parlamentare la alegerile din 22 martie anul curent. Orice vot acordat Ceasului înseamnă un vot pentru acest program, un vot pentru un viitor mai bun și mai drept.

AȘA SĂ NE LUMINEZE DUMNEZEU!

/Luceafărul, Nr. 17, 10.03.1998/